

Handläggare
Malin Fornander
Telefon: 08-508 25 288
Marie Haesert
Telefon: 08-508 25 086**Till**
Socialnämnden
2021-12-14

Handlingsplan för att motverka människohandel och prostitution

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till handlingsplan för att motverka människohandel och prostitution.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Fredrik Jurdell
socialdirektörVeronica Wolgast Carstorp
biträdande förvaltningschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har tagit fram en handlingsplan för att motverka människohandel och prostitution, utifrån ett uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2021. Handlingsplanen riktar sig till hela stadens socialtjänst, såväl myndighetsutövning som öppna verksamheter. Syftet är att öka kunskapen om människohandel och prostitution, öka socialtjänstens förmåga att tillgodose behov av skydd och stöd hos målgruppen, motverka efterfrågan på sexköp samt utveckla samordningen mellan olika aktörer. I handlingsplanen lyfts sex utvecklingsområden fram och inom var och ett av dessa presenteras ett antal åtgärdsförslag som bör genomföras av ansvarig aktör. Socialförvaltningen bär huvudansvar för merparten av åtgärdsförslagen. Handlingsplanen utgår från Stockholms stad program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. De åtgärdsförslag som presenteras i handlingsplanen löper inom samma tidsperiod.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget 2021 fick socialnämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan mot människohandel med särskilt fokus på handel med barn och handel för sexuella ändamål. Människohandel

för sexuella ändamål och prostitution är två begrepp som kan vara komplicerade att särskilja från varandra, och ofta är det svårt att prata om det ena utan att inkludera det andra. Därför inbegrips både människohandel och prostitution i handlingsplanen. Sugardejting är ett annat ord för prostitution som innebär samma typ av utnyttjande av framför allt flickor och unga kvinnor och medräknas i det vidare begreppet prostitution. Handlingsplanen innefattar åtgärdsförslag kopplat till *människohandel för sexuella och andra ändamål gällande barn*, samt *människohandel för sexuella ändamål och prostitution gällande både vuxna och barn*.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor, i samarbete med socialtjänstavdelningen.

Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 17 november 2021 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 18 november 2021.

Ärendet

Människohandel för sexuella ändamål är den vanligast förekommande formen av människohandel i Sverige, sett till antalet ärenden identifierade av myndigheter. Under senare år har det dock skett en ökning av antalet misstänkta fall av människohandel i form av tvångsarbete, tiggeri och brottslig verksamhet. Vissa grupper riskerar att bli utsatta för människohandel i högre grad än andra. Det gäller till exempel ensamkommande barn, underåriga EU-medborgare samt barn och unga i gatumiljöer. År 2019 avsåg majoriteten av anmälda brott om människohandel för andra ändamål än sexuella ensamkommande pojkar från Marocko, Afghanistan och Peru som tvingades begå stölder och narkotikabrott i Sverige

Försäljningen av sexuella tjänster sker i dag i Sverige liksom i andra länder mestadels via internet. I november 2020 fanns det i Stockholm 480 så kallade sugarbabes registrerade i spannet 18-20 år på en av de största sugardejtingsidorna i Sverige. Det är dock omöjligt att avgöra hur många av dessa som är under 18 år, då det inte finns någon kontrollfunktion för detta. Det är svårt att ge en fullständig beskrivning av hur omfattande fenomenen är, eftersom det finns ett stort mörkertal.

Socialtjänsten har en viktig roll i att motverka alla former av människohandel och prostitution¹. Medarbetare måste ha kunskap om och förutsättningar för att identifiera både vuxna och barn som

¹ Med *socialtjänsten* avses i handlingsplanen de verksamheter i stadens stadsdelsförvaltningar och på socialförvaltningen som arbetar inom ramen för socialtjänstlagen och inbegriper myndighetsutövning, biståndsbedömda och icke-biståndsbedömda insatser som erbjuds som rådgivning, stöd och service.

är (förmodat) utsatta för människohandel eller utnyttjas i prostitution, samt de personer som exploaterar andra människor. Vidare måste socialtjänsten utreda behov utifrån ett vålds- och skyddsperspektiv, erbjuda adekvat stöd samt förstå mekanismerna bakom utsattheten och agera därefter. Även ett perspektiv för hur efterfrågan kan minska bör finnas med i alla led. Ambitionen med handlingsplanen är att den ska utgöra grund för ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten i Stockholms stad.

Handlingsplanen innehåller förslag på åtgärder inom sex utvecklingsområden:

1. Kunskapshöjande insatser
2. Förebyggande åtgärder
3. Utåtriktat arbete
4. Bemötande
5. Stödinsatser
6. Samverkan och samordning

De åtgärder som föreslås, ämnar öka kunskapen och tydliggöra socialtjänstens ansvar och möjligheter att arbeta med målgrupperna i handlingsplanen. Vidare är ambitionen att öka medvetenheten om riskgrupper och bakgrundsfaktorer till att människor utnyttjas för någon annans vinnings skull. Handlingsplanen avser också synliggöra att vi behöver ha två perspektiv i huvudet samtidigt för att nå framgång i arbetet. Socialtjänsten bör, i samverkan med andra aktörer, *både* fokusera på de som är i behov av skydd och stöd *och* de som exploaterar, eller riskerar att bli en del av exploatering av andra människor. Ett effektivt förebyggande arbete ger förutsättningar att förändra attityder och fånga upp båda dessa målgrupper i ett tidigt skede.

För att socialtjänsten effektivt ska kunna motverka människohandel och prostitution är samverkan en huvudkomponent. En god samverkan leder till en samsyn kring problematiken och genererar en förståelse för hur olika faktorer påverkar och påverkas av varandra. Socialförvaltningen och Polisregion Stockholm har ingått en samverkansöverenskommelse gällande arbetet mot prostitution. Målet är att det gemensamma arbetet ska prioriteras och struktureras så att fler personer i prostitution ska få hjälp och stöd, samt att de personer som misstänks för brott genom köp av sexuell tjänst, koppleri med mera ska lagföras och erbjudas stöd för att upphöra med att begå brott.

Socialförvaltningen är huvudansvarig för de flesta av de åtgärder som föreslås i handlingsplanen, men aktiviteterna behöver genomföras tillsammans med stadsdelsförvaltningarna och i vissa fall andra aktörer för att förslagen ska ge effekt. Tidsramen för

åtgärdsförslagen följer Stockholms stad program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025.

Jämställdhetsperspektiv

Människohandel och prostitution är i stor utsträckning ett uttryck för en ojämlik maktrelation mellan män och kvinnor. Det är framför allt flickor och kvinnor som utnyttjas genom människohandel och prostitution medan den absoluta majoriteten av de som utnyttjas och köper sex är män. Handlingsplanen ämnar höja kompetensen hos personal inom socialtjänsten och möjliggöra ett strukturerat, långsiktigt arbete och därmed vara ett verktyg i strävan efter jämställdhet.

Barnrättsperspektiv

Barn är särskilt sårbara för utnyttjanden av olika slag, bland annat på grund av sin beroendeställning gentemot vuxna. Enligt barnkonventionen som idag är svensk lag har alla barn rätt till liv, överlevnad och utveckling, samt skydd mot alla typer av övergrepp och utnyttjande. Det är väsentligt att personer som jobbar inom socialtjänstens verksamheter har kunskap om tecken på att ett barn exploateras för sexuella eller andra ändamål för att omedelbart agera för att förhindra att ett barn far illa, och se till att barnets rättigheter beaktas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ser positivt på att detta komplexa samhällsproblem adresseras genom en särskild handlingsplan inom socialtjänsten. Det finns i staden ett antal verksamheter som arbetar specifikt med målgruppen, exempelvis regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel, Mikamottagningen och KAST (Köpare av sexuella tjänster). En handlingsplan som riktar sig brett till stadens socialtjänst ger förutsättningar att sprida kunskap om målgruppens behov, tecken på och effekter av att utnyttjas i människohandel eller prostitution. Ett tydliggörande av socialtjänstens möjligheter och ansvar för målgruppen kan leda till tidigare upptäckt och ett bättre omhändertagande av utsatta personer.

Vidare är förvaltningen positiv till att det i majoritetens förslag till budget 2022 finns ett uppdrag att implementera handlingsplanen, vilket ökar möjligheterna att gå från ord till handling.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner handlingsplanen för att motverka människohandel och prostitution.

Bilaga

Handlingsplan för att motverka människohandel och prostitution